

SAMLET SAKSFRAMSTILLING

Utvalg
Formannskapet

Møtedato
10.06.2004

Saksnr.
0049/04

UTTALELSE TIL HØRINGSNOTAT BRUKERBETALING PLEIE- OG OMSORGSTJENESTE

Vedlagte dokumenter:

Kap. 1 i høringsnotat - sammendrag

Ikke vedlagte dokumenter:

Høringsnotat av 23.mars 2004 – finnes på www.sos.dep.no

Saksnr.: 200400689		Doknr.: 66	
Arkivkode: 311.31		Journ.dato: 21.06.04	
Avd.: SKO		Saksbeh.:	
U.off.:			

Hjemmel for behandling:

Delegasjonsreglementet for Namsskogan kommune

Saksopplysninger:

Brukerne av kommunens pleie og omsorgstjenester betaler i dag for tjenestene de mottar etter to ulike regelverk, avhengig av om de mottar tjenester i eller utenfor institusjon. Personer som mottar tjenester i eget hjem (herunder omsorgsboliger) betaler for den enkelte tjeneste de mottar, men personer i institusjon betaler en fast andel av sin inntekt for et helhetlig tilbud.

Konsekvensen er blant annet at brukerne betaler ulikt for om lag de samme tjenestene avhengig av om kommunen tilbyr plass i institusjon eller personen bor i leid eller eid bolig (herunder omsorgsbolig). Sosialdepartementet ønsker i høringsnotatet å se på alternativer til dagens ordning som kan medføre at brukerbetalingen blir mest mulig lik uavhengig av hvor tjenesten mottas. Dette er bl.a. en oppfølging av NOU 1997 : 17 "Finansiering og brukerbetaling for pleie- og omsorgstjenester" og flere vedtak Stortinget i forbindelse med spørsmål om brukerbetaling.

En omlegging av brukerbetalingsordningene vil få konsekvenser for mange beboere, deres pårørende og alle kommunene i landet. Regjeringen la derfor i St. meld. nr 45 (2002-2003) "Betre kvalitet i dei kommunale pleie og omsorgstjenestene" til grunn at det var behov for å sende forslag til endring på høring før det ble lagt fram for Stortinget. Dette høringsnotatet skisserer mulige alternativer til dagens modell. Av hensyn til kompleksiteten i mange av problemstillingene, og ikke minst for å gi brukerorganisasjonene og kommunene mulighet til å komme med innspill før endelig vedtak fattes, har Sosialdepartementet valt å ikke foreslå en konkret modell. Departementet anser det som avgjørende å høre høringsinstansenes vurdering før det konkluderes i et framlegg for Stortinget. Både kommunene og brukerorganisasjonene er her sentrale.

I følge avtalen om kvalitetsutvikling i pleie og omsorgstjenesten mellom Kommunenes sentralforbund og Regjeringen er enklere finansiering- og brukerbetalingsordninger et formulert mål.

Handlingsplanen for eldreomsorgen og Opptappingsplan for psykisk helse har medført en betydelig utbygging av omsorgsboliger som supplement til og delvis erstatning for den tradisjonelle institusjonsomsorgen (syke- og aldershjem). Utviklingen skaper behov for å vurdere om lovgivningen

er hensiktsmessig. Regjeringen har derfor satt ned et lovutvalg for å vurdere harmonisering av kommunehelsetjenesteloven og sosialtjenesteloven. Utvalget skal avgi sin utredning sommer 2004. Behovet fore å se nærmere på reglene for brukerbetaling og på finansierungsordningene for pleie- og omsorgstjenestene kan også sees i denne sammenheng.

Hovedansvaret for finansieringen av pleie- og omsorgstjenestene ligger i kommunene. Staten delfinansierer legetjenesten, legemidler, hjelpemidler og bostøtte for brukere utenfor institusjon. Et større statlig finansierungsansvar for tjenester utenfor institusjon kan gi kommuner motiver til å prioritere de tjenestetilbud hvor staten finansierer enkelte deltjenester. Sosialdepartementet mener det er uheldig at den statlige delfinansieringen gir insentiver til hvordan kommunen organiserer sin tjeneste. Regelverket bør i større grad oppmuntre kommunene til å utforme tjenestetilbudet ut fra lokale behov og hva som er samfunnsøkonomisk effektivt.

I St.meld. nr 45 (2002-20039 ” Betre kvalitet i dei kommunale pleie og omsorgstjenestene” sa Regjeringen at den i det videre arbeidet med brukerbetalingene vil legge vekt på at ordningen må:

- gi brukerne større valgfrihet og medvirkning
- være enkel å forstå for brukere og pårørende og enkel å administrere for kommunene
- sikre at brukere som tar imot de samme tjenestene ikke skal måtte betale svært ulikt beløp fordi de mottar tjenester i ulike boformer
- legge til rett for utvikling og dimensjonering av tjenester ut fra behovet blant folk og hva som er samfunnsøkonomisk optimale løsninger.

Høringsnotatet behandler ikke eventuelle endringer i brukerbetalingen for korttidsopphold i institusjon eller for de kommunale rusinstitusjonene.

Departementet ber om følgende hovedspørsmål:

1. Bør dagens todelte system for brukerbetaling og finansiering i hovedtrekk videreføres, eller er det behov for større endringer?
2. Vil et enhetlig system for brukerbetaling der betalingen knyttes til bolig, daglige utgifter og egenandeler for faktiske tjenester som ytes være mer hensiktsmessig enn dagens todelte system for brukerbetaling i og utenfor institusjon?
3. Bør staten fastsette regler for nivået på brukerbetaling, og i tilfelle i hvilken grad, eller bør dette være opp til den enkelte kommune å avgjøre?
4. Bør kommunens helhetlige finansierungsansvar for tilbudet til beboere i institusjon utvides til å omfatte en større gruppe brukere av pleie- og omsorgstjenester, for eksempel beboere i omsorgsboliger? Finns det eventuelt en bedre avgrensning av kommunens finansierungsansvar?
5. Bør beboere i institusjon ha de samme rettigheter som brukere utenfor institusjon i forhold til hjelpemidler fra folketrygden, legemidler på blå resept og Husbankens bostøtteordninger?
- 6.

Vurdering:

Den 3. juni ble det avholdt et høringsmøte i Steinkjer i regi av Fylkesmannen. Det var det representanter for 16 kommuner representert samt representanter fra flere ulike brukerorganisasjoner. Tom Rådal fra Sosialdepartementet orienterte om høringsnotatet. Deler av møtet ble brukt til gruppearbeid der de 5 spørsmålsstillingene ble drøftet. Det kom ingen entydig konklusjon ut av disse drøftingene.

Jeg velger å ta for meg disse spørsmålene etter tur:

1. *Bør dagens todelte system for brukerbetaling og finansiering i hovedtrekk videreføres, eller er det behov for større endringer?*

Med dagens situasjon hvor vi for det meste har minstepensjonister, er det vel ikke så stor forskjell på hva de sitter igjen med når de faste utgiftene er betalt. I framtiden når vi får ”rikere” pensjonister vil det bli urettferdig hvis de som bor i institusjon skal betale 75% av grunnpensjon og 85% av tilleggspensjon. Sosialdepartementet hevder at dagens betalingsordning for institusjonsopphold er arbeidskrevende. Vi er av en annen oppfatning. Den er enkel å administrere, sikkert fordi vi har fått inn rutiner på det. Vi ser imidlertid for oss at det vil bli et større arbeid hvis vi skal prise og kreve inn enkelttjenester som husleie, mat, pleie og forbruk. Dagens sykehjemspasienter har høy alder og sykdom og mange av de vil ha store problemer med å administrere sin egen økonomi. Det vil føre til større utfordringer med hensyn til innføring av en ny betalingsordning.

Det vil igjen utløse større behov for hjelpeverger. Det er i dag vanskelig å skaffe hjelpeverger til de som har behov for det vil ikke bli enklere med en slik ordning.

I dag er hjemmesykepleie gratis, mens det betales for pleie i institusjon. Hvis ikke inntektstapet skal bli for stort må staten gjøre noe med betalingen for pleie.

- 2 *Vil et enhetlig system for brukerbetaling der betalingen knyttes til bolig, daglige utgifter og egenandeler for de faktiske tjenester som ytes være mer hensiktsmessig enn dagens todelt system for brukerbetaling i og utenfor institusjon?*

Mange av argumentene som ble brukt i forrige spørsmål kan også brukes her. Hvis vi mener at det er behov for endring av dagens system, vil det være mer hensiktsmessig med et system der betaling knyttes til bolig, dagens utgifter og egenandeler uansett boform. Det må da gir muligheter for å ta egenandeler for pleie.

- 3 *Bør staten fastsette regler for nivået på brukerbetaling, og i tilfelle i hvilken grad, eller bør dette være opp til den enkelte kommune å avgjøre?*

Det bør være et tilbud som sikrer riktig tilbud til en overkommelig pris. Den enkelte bruker må ha et minimum av penger igjen når faste utgifter er betalt. Det vil fortsatt være nødvendig å skjerme de med lavest inntekt. Staten bør fastsette regler i noen grad slik at det ikke blir altfor avhengig av kommunens totale økonomiske situasjon og for å tilstrebe mest mulig lik betaling for samme type tjeneste.

- 4 *Bør kommunens helhetlige finansieringsansvar for tilbudet til beboere i institusjon utvides til å omfatte større grupper av brukere ved pleie og omsorgstjenesten, for eksempel i omsorgsboliger. Finnes det eventuelt en bedre avgrensning av kommunens finansieringsansvar?*

Slik jeg forstår det, spørres det her om kommunene skal ha ansvar bostøtte, hjelpemidler, legetjeneste og legemidler til alle som bor i omsorgsbolig og institusjon. Dette vil si å gi kommunene større både økonomisk og administrativt ansvar enn i dag.

Ved en slik ordning må det være en forutsetning at kommunene får tilført midler fra staten for å dekke opp det økte økonomiske ansvaret. Erfaringsmessig vet vi at kommunene kommer dårlig ut ved innføring av slike reformer.

Ved en eventuell innføring av ny ordning må begrepet omsorgsbolig avklares, da det framstår en mengde ulike definisjoner på hvilken boform som kan legges inn i begrepet omsorgsbolig. Likeså må det avklares hvilke muligheter/begrensninger som foreligger i forhold til omdefinering av for eksempel institusjonsplasser til omsorgsboliger.

Konklusjonen er at det ikke er ønskelig med en mer helhetlig finansieringsansvar.

- 5 *Bør beboere i institusjon ha de samme rettigheter som brukere utenfor institusjon i forhold til hjelpemidler fra folketrygden, legemidler på blå resept og Husbankens bostøtteordning?*

Med bakgrunn i det som er sagt ovenfor er svaret ja. Ønsker vi at beboere i institusjon skal behandles likt og på linje med resten av innbyggerne , bør de komme inn under ordningene som nevnt i sp.m. 5.

Rådmannens forslag til innstilling/ vedtak:

Det anbefales at Formannskapet gir overnevnte vurdering som høringsuttalelse til Sosialdepartementet.

Begrunnelse:

Som i saksbehandlers vurdering

Behandling/vedtak i Formannskapet den 10.06.2004 sak 0049/04

Behandling:

Det ble ikke fremmet andre forslag til vedtak.

Formannskapetets vedtak:

Det anbefales at Formannskapet gir overnevnte vurdering som høringsuttalelse til Sosialdepartementet.

Enstemmig vedtatt.

Begrunnelse:

Som i saksbehandlers vurdering